

*Kindsoldaten en
mensenrechten*

Een educatief pakket

Inhoudstabel

Kindsoldaten en mensenrechten	2
Kindsoldaten aan het woord	8
Werkvormen voor het lager onderwijs	10
Werkvormen voor het secundair onderwijs	11
Woordraadsel	13
'Woorden verbinden'. Rebus	14
Oplossing woordraadsel. Oplossing 'Woorden verbinden'. Oplossing rebus	15
Internetquiz kindsoldaten: vragen	16
Internetquiz kindsoldaten: antwoordenblad	19
Internetquiz kindsoldaten: antwoorden	20
Stellingenspel kindsoldaten	21
Ganzenbord: spelbord	22
Ganzenbord: opdrachten – versie secundair onderwijs	23
Ganzenbord: opdrachten – versie lager onderwijs	26
Dagboekfragmenten over kindsoldaat Kaji	30

Bronnen

Voor het samenstellen van dit pakket werd gebruik gemaakt van informatie uit de volgende bronnen:

- 'Kindsoldaten'; informatiesetje van Amnesty International Nederland
- <http://www.kindsoldaten.nl/index2a.htm>
- <http://www.amnesty.nl/downloads/kindsoldaten.doc>
- <http://www.rb.se>
- <http://www.soldierchild.org>
- <http://www.us-childsoldier.org>
- <http://www.child-soldiers.org/>
- Oorlog is geen kinderspel (Brochure van de Belgische coalitie tegen het gebruik van kindsoldaten)

Colofon

Dit is een coproductie van:

Amnesty International Vlaanderen vzw
Kerkstraat 156, 2060 Antwerpen
03 271 16 16
www.amnesty.be
schrijfzevrij@amnesty.be

VORMEN vzw
Lange Gasthuisstraat 29, 2000 Antwerpen
03 293 82 15
www.vormen.org
mensenrechteneducatie@vormen.org

ISBN: 90-77058-09-5
D/2002/9259/6

Kindsoldaten en mensenrechten

Inleiding

Voor veel kinderen in het Westen is oorlogje spelen een leuk spelletje. Speelgoedgeweren of videospelletjes over oorlog staan vaak op het verlanglijstje voor de Sint. De allernieuwste snuffjes op gebied van videogames geven je het gevoel dat het echt is, dat je midden in de oorlog staat... In films kan er niet genoeg geschoten worden: hoe meer bloed hoe liever... Zouden we het allemaal nog zo plezant vinden als we er elke dag mee geconfronteerd zouden worden? Als we de oorlog niet met de pauze- of stoptoets konden laten stoppen? Zo'n 300.000 kinderen in de wereld hebben geen pauze- of stoptoets. Voor hen is oorlog geen spel maar realiteit...

Wat zijn kindsoldaten?

Wereldwijd luidt de definitie van een kindsoldaat: *'elke persoon jonger dan 18 jaar die actief deelneemt aan een politiek, ideologisch of militair gewapend conflict'*. Ook kinderen die in vreedstijd gerekruteerd worden in een regeringsleger of rebellentroepen worden als kindsoldaten beschouwd.

Enkele feiten

Wereldwijd worden zo'n 300.000 kinderen, zowel jongens als meisjes, in ongeveer 35 landen gebruikt als soldaat bij gewapende conflicten. Kinderen worden ingezet in zowel nationale legers als in rebellentroepen die tegen een regeringsleger vechten. De meerderheid van deze kindsoldaten is tussen de 15 en de 18 jaar oud. Toch worden meer en meer ook jongere kinderen gerekruteerd, zelfs kinderen van 7 jaar!

De landen waar kindsoldaten voorkomen situeren zich in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Ook werden er in de oorlog in ex-Joegoslavië en zelfs in Noord-Ierland kindsoldaten opgemerkt. Hierbij vind je een kaartje met een overzicht van de aanwezigheid van kindsoldaten in de wereld.

(overgenomen uit <http://www.child-soldiers.org/>)

Wat moeten kindsoldaten doen?

In een militair conflict komen kinderen vaak in de gevaarlijkste situaties terecht en worden zij nog meer uitgebuit dan volwassen soldaten. Of kinderen nu rechtstreeks moeten deelnemen aan de strijd of andere taken krijgen, hun functie in het leger gaat steeds gepaard met grote risico's.

Naast de inzet in de strijd zelf, krijgen kinderen in het leger soms een taak toegewezen als spion, drager, boodschapper of kok. Vaak moeten ze ook gebieden of terreinen vol landmijnen verkennen waardoor ze gevaar lopen om slachtoffer te worden van deze mijnen of het doelwit worden van de vijand. Daarnaast worden ze bij een aanval van het vijandelijke leger soms in de frontlinie geplaatst zodat ze als eerste geraakt worden terwijl de volwassen soldaten de tijd hebben om zich terug te trekken.

Er zijn ook kinderen die gevangenen moeten bewaken en die verplicht worden hen te doden als ze zich niet gedragen of proberen te ontsnappen. Sommige kinderen worden zelfs als levend schild gebruikt waarmee soldaten zich beschermen voor de kogels van de vijand.

Ook het lot van de meisjes is gruwelijk. Ze worden vaak seksueel misbruikt, moeten 'de vrouw' van volwassen soldaten spelen en worden soms verplicht met hen te trouwen.

Waarom kinderen?

Voor een leger heeft de inzet van kindsoldaten verschillende 'voordelen'. Vaak worden ze ingezet om het tekort aan volwassen soldaten, vooral in een langdurig conflict, op te vullen. Daarnaast worden ze ook gebruikt omdat ze klein en lenig zijn en ze zich dus gemakkelijk kunnen verstoppen. Ze zijn bovendien goedkoop, gehoorzaam en gemakkelijker te beïnvloeden. Vaak hebben kinderen ook nog geen besef van wat goed en kwaad is zodat ze tot ergere dingen in staat zijn dan gewone soldaten. Bovendien laten kinderen zich makkelijker schrik aanjagen door dreiging met zware straffen op ongehoorzaamheid.

Door de technologische vooruitgang op het vlak van wapens en de grotere verspreiding ervan is het niet meer belangrijk dat je groot en sterk bent om te vechten. Semi-automatische wapens worden alsmat lichter en gemakkelijker te

bedienen zodat een kind van 10 jaar er al snel mee kan omgaan. Bovendien worden wapens ook steeds goedkoper zodat meer soldaten en dus meer kinderen kunnen worden ingezet.

Vrijwillig of gedwongen?

Kinderen zullen nooit vrijwillig in het leger gaan, tenzij de omstandigheden hen daartoe dwingen. Kinderen in ontwikkelingslanden bevinden zich vaak in een uitzichtloze situatie waarin het leger soms de enige uitweg biedt. In een oorlogsgebied of in vluchtelingenkampen zijn de sociale banden (familie en vrienden) vaak ver zoek. Kinderen hebben in deze situatie geen houvast meer. Voor veel arme kinderen betekent inlijving in het leger dan ook niet alleen een manier om te overleven maar ook een opstap in het leven. Ze krijgen een uniform, hun eerste paar schoenen en een wapen: allemaal symbolen van macht en status. Velen kunnen voor het eerst rekenen op regelmatige maaltijden (al is dit zeker niet vanzelfsprekend!), soms zelfs op medische verzorging. Het lijkt erop dat sommige kinderen op deze manier opnieuw hun plaats in de maatschappij vinden. Voor anderen is het echter gewoon een 'job' zoals schoenpoetser of straatverkoper.

Het leger probeert in dorpen of in scholen de kinderen 'warm te maken' om deel te nemen aan de strijd: oorlog wordt voorgesteld als een groot avontuur waarin kinderen helden kunnen zijn en er wordt een mooi salaris beloofd (al wordt dit in de praktijk zelden uitbetaald).

Vaak is 'wraak' een belangrijke motivatie om naar het leger te gaan. Sommige kinderen hebben familie en vrienden zien mishandeld of vermoord worden door regeringstroepen en sluiten zich dan aan bij verzetstroepen om zo wraak te kunnen nemen. Veel straatkinderen die bijvoorbeeld het politiegeweld beu zijn, laten zich vrijwillig inlijven in het verzetsleger om op die manier iets te veranderen of om hun ongenoegen uit te drukken.

In de meeste gevallen worden kinderen echter verplicht om naar het leger te gaan. Ze worden gewoon ontvoerd en meegenomen naar de basis waar ze al dan niet een opleiding krijgen. Ouders laten deze ontvoeringen soms gewoon toe omdat ze schrik hebben om gestraft of vermoord te worden. Soms wordt een dorp overvallen door een leger, volwassenen worden vermoord en kinderen worden ingelijfd in het leger. Vaak worden kinderen gedwongen om zelf hun familie te vermoorden zodat ze later nooit meer kunnen terugkeren naar hun eigen dorp. Ze hebben immers zelf meegedaan aan het geweld... Ook

worden kinderen dikwijls gedwongen tot het nemen van drugs zodat ze niet meer weten wat ze doen en gemakkelijker opdrachten uitvoeren en geweld gebruiken.

Wat zijn de gevolgen?

De gevolgen van het leven als kindsoldaat zijn afschuwelijk. De overlevingskansen van een kindsoldaat zijn niet groot. Het aantal gesneuvelde kindsoldaten in de laatste tien jaar wordt geschat op 2 miljoen!

Als de kinderen de oorlog al overleven, zijn de lichamelijke gevolgen vaak zeer groot. Door de zware lasten die kinderen moeten dragen, kunnen vervormingen optreden aan rug en schouders. Andere lichamelijke aandoeningen zoals infecties van de luchtwegen en de huid, ondervoeding, en seksueel overdraagbare ziektes zoals AIDS komen veel voor. Ook oor- of oogbeschadigingen en lichamelijke verminkingen door kogels en mijnen zijn schering en inslag. Veel kinderen hebben tijdens hun dienstperiode amper voedsel gekregen, zodat ze zwaar ondervoed zijn.

En dan hebben we nog niet gesproken over de psychische gevolgen. Hulpverleners vrezen dat duizenden van deze kindsoldaten nooit meer een normaal leven zullen kunnen leiden.

Oorlogstrauma's gaan immers gepaard met een hele reeks symptomen. Zo hebben veel kinderen te kampen met concentratieproblemen, depressies, nachtmerries, bedplassen, cognitieve ontwikkelingsstoornissen, gebrek aan een toekomstperspectief, sommigen worden zelfs hyperactief of agressief,... Uiteraard kan het verplichte gebruik van drugs in het leger vaak voor verslavingen zorgen.

Hoe gaat het leven verder na de oorlog?

Voor veel ex-kindsoldaten is oorlog en geweld het enige dat ze kennen en dus vanzelfsprekend. Voor deze kinderen is de terugkeer naar het dorp vaak verwarrend, en soms onmogelijk. Ze moeten een nieuwe levenswijze aanleren en andere mensen (familie, burens, vrienden) terug leren vertrouwen. Dit proces heet reïntegratie. Veel ex-kindsoldaten zijn niet in staat om deze overgang te maken en komen al snel terecht in een nieuwe situatie vol geweld, drugs en criminaliteit.

Een belangrijke invloed op de 'genezing' van zo een oorlogstrauma is de steun en de hulp van familie en vrienden. In de realiteit is er echter vaak niemand om de kinderen op te vangen als ze terugkomen uit het leger: de familie is

omgekomen in het oorlogsgeweld, ontvoerd of gevlucht. Soms wordt het kind gewoon niet meer opgenomen in de gemeenschap omdat het in het leger gevochten heeft ...

Gelukkig zijn er nog heel wat organisaties die zich inzetten voor kindsoldaten: Amnesty International, Defence for Children International, Save the Children, Unicef, Pax Christi, Terre des Hommes, War Child,... Naast het voeren van een strijd tegen het gebruik van kindsoldaten, zetten sommige organisaties projecten op om ervoor te zorgen dat kinderen weer een normaal leven kunnen hebben. Sport, spel en muziek zijn goede en veel gebruikte middelen om oorlogskinderen met andere kinderen in contact te laten komen zodat ze weer 'op een vreedzame wijze' leren omgaan met andere mensen. Andere vormen van hulpverlening richten zich vooral op de psychische begeleiding bij het verwerken van het trauma.

Is het gebruik van kindsoldaten verboden?

In 1989 werd het 'Verdrag inzake de Rechten van het Kind' goedgekeurd door de Verenigde Naties. Bijna alle landen hebben (juni 2002) dit verdrag ondertekend, behalve de Verenigde Staten en Somalië.

Artikel 38 van dit Kinderrechtenverdrag verbiedt staten om kinderen jonger dan 15 jaar in te lijven in het leger. Ook eist het artikel dat de landen die het verdrag ondertekend hebben, erop toezien en de nodige maatregelen nemen opdat er geen kinderen jonger dan 15 jaar deelnemen aan gewapende conflicten. Artikel 1 van dit verdrag stelt echter dat iedereen onder de 18 jaar als kind wordt beschouwd. Daarom zou het logisch zijn dat de leeftijdsgrens voor inlijving in het leger 18 jaar zou zijn, en niet 15 zoals artikel 38 stelt.

Allerlei internationale niet-gouvernementele organisaties (NGO's) drongen dan ook aan op een verhoging van de minimumleeftijd van 15 jaar naar 18 jaar. In 1992 is er een aanbeveling gedaan naar het Comité voor de Rechten van het Kind, om een 'aanvullend protocol' toe te voegen aan het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, dat de minimumleeftijd moest verhogen naar 18 jaar. In 1995 werd er door de VN-Commissie voor de Rechten van de Mens een werkgroep opgericht om dit 'aanvullend protocol' voor te bereiden. Dit aanvullend protocol (bij artikel 38 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind) moest deelname aan gewapende conflicten onder de 18 jaar verbieden.

Internationale NGO's, waaronder Amnesty International en Save the Children, hebben in 1998 een Internationale Coalitie opgericht. Met deze coalitie wilden de organisaties een strijd voeren voor de verhoging van deze minimumleeftijd, en om regeringen en het grote publiek te overtuigen van de noodzaak ervan. Dit standpunt wordt de 'straight 18' genoemd.

Na vijf jaar moeizaam onderhandelen kwam er in 1995 binnen de VN-werkgroep eindelijk een akkoord over de tekst van het aanvullend protocol. De minimumleeftijd van 18 jaar is in het protocol van toepassing voor directe deelname aan gewapende conflicten en voor gedwongen rekrutering. Voor de vrijwillige rekrutering mag elk land, met een minimumleeftijd van 16 jaar, zelf de leeftijd bepalen.

Daarnaast eist het protocol aandacht voor demobilisatie (de kinderen uit het leger halen) en reïntegratie (de kinderen opnieuw aan het gewone leven leren deelnemen). Ook legt het protocol het accent op internationale samenwerking om deze doelen waar te maken.

Op 25 mei 2000 werd de tekst van het protocol goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Vanaf dan stond het open voor ondertekening door alle regeringen, en voor ratificatie door hun parlement. België ondertekende het protocol op 6 september 2000. Op 12 februari 2002 werd het aanvullende protocol van kracht (3 maanden na de tiende ratificatie). Ondertussen hebben minstens 99 landen het protocol al ondertekend.

Wat is nu het nut van zo een wetgeving?

Het is de bedoeling dat de internationale gemeenschap nauwkeurig toeziet of de bepalingen van het protocol nageleefd worden door de landen die ondertekend hebben. Het gebruik van kindsoldaten is een oorlogsmisdaad die berecht kan worden door het internationaal strafrechtshof.

Landen die ondertekend hebben, worden zoveel mogelijk gecontroleerd om te zien of ze hun kindsoldaten demobiliseren (uit het leger halen). Het spreekt voor zich dat landen die ondertekend hebben onder toezicht staan om te zien of de regels in het protocol niet overtreden worden. Wanneer deze landen kindsoldaten blijven gebruiken, moet zware politieke druk uitgeoefend worden op regeringen die deze overtredingen steunen of tolereren.

Kindsoldaten: criminelen of slachtoffers?

We kunnen er niet omheen. Kindsoldaten schenden vaak de mensenrechten. Veel van de grootste gruweldaden in conflicten worden uitgevoerd door kinderen.

De vraag die we hierbij moeten stellen is of kinderen zelf verantwoordelijk gesteld moeten worden voor deze gruweldaden, vervolgd moeten worden, en moeten instaan voor een schadevergoeding. Het algemene principe dat Amnesty International hieromtrent hanteert, is dat iedereen die misdaden pleegt zoals volkerenmoord, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden verantwoordelijk gesteld moet worden voor zijn daden.

In een situatie waar deze misdaden gepleegd worden door kinderen, meer bepaald wanneer zij op de één of ander manier op een brutale manier gedwongen worden, moeten we ons vragen stellen over hun verantwoordelijkheid voor deze misdaden. In veel gevallen worden kinderen gedwongen om drugs te nemen zodat ze niet meer weten wat ze doen. Ook worden ze bedreigd met zware lichamelijke straffen of met de doodstraf als ze niet doen wat hen bevolen wordt. Kinderen die tegen hun wil gedrogeerd werden en daardoor geen controle hadden over hun daden, kunnen niet vervolgd worden, zoveel is duidelijk. Kindsoldaten die bedreigd werden met zware straffen kunnen zich verdedigen met het argument dat zij onder dwang handelden.

Alhoewel deze situaties van dwang vaak voorkomen, zijn er ook gevallen waarin een kindsoldaat wel controle had over zijn daden. Sommige kindsoldaten zijn immers vrijwillig kindsoldaat geworden en voeren ook vrijwillig gruwelijke daden uit.

In sommige gevallen moeten kinderen dan ook verantwoordelijk gesteld worden voor hun daden. Daarvoor moet er een internationale afspraak zijn over een eerlijk proces voor deze kindsoldaten waarin het belang van het kind centraal staat. De nadruk mag dus niet liggen op een straf maar eerder op de hulp om het kind opnieuw te laten functioneren in de samenleving. Opsluiting als straf wordt dus slechts de 'laatste mogelijkheid'.

Uiteraard moet vervolging en bestraffing vooral gericht zijn op degenen die kinderen rekruteren, en zo de kinderrechten schenden. Degenen die kinderen de opdracht geven of dwingen gruweldaden uit te voeren, moeten vervolgd

worden. Zij hebben immers het bevel gegeven en zijn daardoor verantwoordelijk voor de daden van de kinderen. Ook in gevallen waarin de commandanten geen bevelen hebben gegeven maar wel wisten wat de kinderen deden en hen niet tegenhielden, kunnen zij vervolgd worden.

Kindsoldaten in Colombia

Gewapende conflicten in het Latijns-Amerikaanse Colombia duren nu al meer dan 100 jaar. Vandaag lijdt de bevolking van Colombia onder één van de ergste en meest langdurige conflictsituaties in de wereld. Conflicten worden er uitgevochten tussen regeringslegers, paramilitaire troepen, drugshandelaars en guerillabewegingen. De redenen van de conflicten hebben meestal te maken met controle over land, cocaplantages en grondstoffen zoals olie.

Kindsoldaten in Colombia komen zowel in het regeringsleger als in de paramilitaire troepen en de guerillabewegingen voor. De schattingen over het aantal kindsoldaten in Colombia lopen ver uiteen. Sommigen beweren dat het er in totaal zo'n 16.000 zijn. Anderen zeggen dan weer dat het officiële leger alleen al zo'n 15.000 kinderen rekruteerde en de guerillatroepen een 4.000, waarvan een derde meisjes. In sommige guerillabewegingen zou 30 % van de soldaten onder de 18 jaar zijn! Veel kinderen worden in gewapende troepen geboren doordat hun ouders er toe behoren. Zelfs kinderen van 8 jaar, zowel jongens als meisjes, vechten mee in de Colombiaanse conflicten.

Kinderen worden voor verschillende taken gebruikt: vechten, kidnappen, bewaken van gijzelaars, bommen plaatsen,... Ze kunnen dienen als menselijk schild, als boodschapper, als seksuele partner, als drager,... Veel kinderen worden ook ingeschakeld in de productie van cocaïne waardoor de banden tussen de guerillabewegingen en de drugboeren duidelijk zijn.

"Op de rechtbank werd het meisje beschuldigd van spionage. Ik moest haar wegleiden en haar doodschieten. Eerst twijfelde ik maar uiteindelijk heb ik het toch gedaan. Voor de guerilla's was dit een bewijs van mijn trouw aan hen, voor mij bewees het niks." (Gloria was kindsoldaat in een guerillabeweging toen ze 11 jaar was)

"Ik nam deel aan twee aanslagen: één op het politiebureau, een andere op een legerbasis. Ik kan me alleen de gewonden herinneren, sommigen waren mijn vrienden... Bij één van hen ontplofte er een granaat op zijn borst, er zaten stukken van de granaat in heel zijn lichaam. Het ergste van al was dat hij niet stierf." (Adriane, 17 jaar, was van haar 11 tot haar 16 jaar lid van een guerillabeweging)

De guerilla's noemen hun kindsoldaten 'bijtjes' ('abejitas'), omdat ze kunnen steken voordat de vijand in de gaten heeft dat er aangevallen wordt. De paramilitairen noemen de kinderen dan weer 'belletjes' ('campanitas') omdat ze als waarschuwing of alarm kunnen dienen als ze in een val terecht komen of geconfronteerd worden met de vijand. Door deze waarschuwing kunnen de volwassenen zich nog snel uit de voeten maken als dat nodig is. In de steden worden kinderen door militaire troepen 'karretjes' genoemd omdat ze onopvallend drugs of wapens kunnen vervoeren.

Op het platteland worden ouders vaak met geweld gedwongen hun kinderen af te geven aan guerillatroepen. In vele gevallen is het een vorm van belastingen betalen. Ook zijn er gevallen van zogenaamde vrijwillige rekrutering wegens gebrek aan onderwijs en werk. Het leger of een guerillabeweging is vaak de enige uitweg om te overleven of om 'iets te bereiken'.

"Ze kwamen geld ophalen maar mijn vader had geen geld. Ze vroegen mij met hen mee te gaan. Mijn vader zei 'nee'. Maar ze namen me toch mee." (ex-kindsoldaat uit de FARC, een guerillabeweging)

"Op een dag kwamen mannen bij mij thuis en zeiden me dat ik moest vechten tegen bureaucratie. Ik wist niet wat bureaucratie was maar drie dagen later leerden ze mij hoe ik met wapens moest omgaan." (Tamaris, 13 jaar, ex-kindsoldaat in de FARC)

De kindsoldaten krijgen een intensieve training om met de wapens te leren omgaan, bommen te maken en om militaire strategieën aan te leren.

De kinderen zijn in feite gevangenen van de commandanten. Straffen op overtredingen zijn zeer hard en hebben soms de dood tot gevolg. Velen proberen te ontsnappen maar worden ter plekke vermoord als ze betrapt worden door de FARC of de ELN, twee guerillabewegingen.

Er zijn in Colombia verschillende organisaties die zich bezig houden met de opvang van ex-kindsoldaten die ontsnapt zijn of opgepakt. Thuis zijn ex-kindsoldaten vaak niet meer welkom. Toen de dertienjarige Francisco thuis kwam nadat hij weggevlucht was uit een guerillabeweging kon hij niet begrijpen waarom zijn ouders met afschuw reageerden op zijn thuiskomst en hem zeiden dat hij zich maar moest aansluiten bij het Colombiaans leger...

Kindsoldaten in Congo

De AFDL (l'Alliance des Forces Démocratiques pour la Libération) onder leiding van Laurent Kabila rekruteerde en gebruikte naar schatting zo'n 10.000 kindsoldaten in haar oorlog tegen voormalig president Mobutu in 1996-1997. Deze kindsoldaten werden 'Kadago' genoemd, of 'de kleintjes'. Toen L.D. Kabila president werd, werden de meeste van deze kinderen soldaten in het regeringsleger. Anderen belandden op straat. Toch beloofde Kabila dat hij een demobilisatieprogramma zou uitwerken, maar daar kwam in de praktijk niet veel van in huis. In 2001 zaten er nog steeds kinderen jonger dan 10 jaar in het regeringsleger.

"Ik kwam in Kabila's leger terecht toen ik 13 jaar was, omdat ons huis geplunderd werd en mijn ouders verdwenen waren. Toen ik ontdekte dat ik helemaal alleen verder moest, besloot ik om soldaat te worden. Meestal stond ik aan de

frontlinie. Ik heb veel gevochten, het was een harde strijd. Ik ben maar een kleine soldaat en eigenlijk zou ik terug naar school moeten gaan." (Dieudonné, 16 jaar)

Ook oppositietroepen of rebellentroepen rekruteren kindsoldaten. hun leiders beweren vaak dat kinderen alleen op vrijwillige basis deelnemen aan de strijd, zoals weeskinderen. In afgelegen dorpen waren immers veel wezen als gevolg van de stammentwisten waarin veel volwassenen om het leven kwamen.

Toch beweren anderen dat oppositietroepen de kinderen vaak met geweld inlijven, dikwijls met hulp van het Rwandese en Oegandese leger. De MLC en de RCD/ML, twee rebellenorganisaties, ondersteund door het Oegandese leger, hadden grote aantallen kindsoldaten. Vrachtwagens met zo'n 100 à 200 kinderen haalden hen uit de dorpen naar de trainingskampen.

De levensomstandigheden waren zo erbarmelijk dat velen stierven van honger, mishandeling en gebrek aan verzorging nog voor hun opleiding afgelopen was. Sommige kinderen werden zonder wapens in de strijd gestuurd. Kinderen dienden ook vaak als afleiding voor de vijandelijke troepen. Ze moesten veel lawaai maken, bijvoorbeeld door met stokken op boomstammen te slaan. Als ze erin slaagden om de aandacht te krijgen van het regeringsleger werden ze beschoten, terwijl rebellen de regeringstroepen konden aanvallen. In februari 2001 kreeg UNICEF van de Oegandese regering toegang tot een trainingskamp en kon ze alle kinderen demobiliseren. Een aantal is terug bij hun familie.

De rebellengroepering RCD/Goma die ondersteund wordt door het Rwandese leger rekruteert ook tal van kinderen, ook Rwandese. Kinderen uit Oost-Congo of Rwanda worden systematisch gekidnapt langs de weg, op de markt of gewoon bij hen thuis. Ook deze kinderen worden soms ongewapend erop uitgestuurd. In een trainingskamp werd het aantal kinderen (op 3.000 soldaten) geschat op 60%! In 2000 kondigde RDC/Goma een plan aan om kinderen te demobiliseren en opnieuw te integreren in de maatschappij. Toch bleef de rekrutering van kinderen doorgaan en was er geen enkele aanwijzing dat er kindsoldaten gedemobiliseerd werden...

"Ik ben niet geïnteresseerd in school. Ik heb gevochten en veel mensen gedood. Ik ben een soldaat..." (Musimbi, hij werd een soldaat bij RCD/Goma op 13-jarige leeftijd)

In 2001 werd president Laurent Kabila vermoord door één van zijn lijfwachten. Hij werd opgevolgd door zijn zoon Joseph Kabila. Eind 2001 lanceerde de nieuwe Kabila een campagne om 3000 gedemobiliseerde kindsoldaten in Congo opnieuw een normaal leven te laten leiden. De regering richtte een overgangs- en oriëntatiecentrum op aan de rand van de hoofdstad Kinshasa. Daar krijgen de kindsoldaten drie maanden onderwijs en begeleiding. De meeste kindsoldaten zouden maar al te graag terugkeren naar hun ouders en de schoolbanken. Wie zich daarvoor te oud voelt kan een vak leren.

Een team van 45 mensen staat ervoor in om ouders en familie voor te bereiden op de thuiskomst van een kind dat ze nog nauwelijks zullen herkennen. Ook de psychische begeleiding van het kind dat op jonge leeftijd kennis heeft gemaakt met geweld, alcohol en drugs is zeer belangrijk. De meeste ex-kindsoldaten gaan ervan uit dat ze macht kunnen uitoefenen over mensen en hebben de reflex om elk probleem of elk conflict op te lossen met geweld.

Het project is een primeur in Congo. Het wordt gefinancierd door Save the Children, Unicef, het Wereldvoedselprogramma, het Rode Kruis en het Internationaal Bureau voor het Kind (BICE).

Uiteraard moeten kinderen eerst gedemobiliseerd worden vooraleer ze aan het reïntegratieprogramma kunnen deelnemen. Dit is een moeilijke taak. De beslissing om te demobiliseren ligt vaak bij de (rebell)legers zelf. Vooral veel lobbywerk en de juiste contacten kunnen regeringen bewegen om kinderen vrij te krijgen.

Nog lang niet alle kindsoldaten zijn gedemobiliseerd, vooral demobilisatie van kinderen in rebellentroepen zal een zware opdracht zijn. In ieder geval is de campagne van Kabila een goed initiatief, nu nog afwachten of ze haar vruchten zal afwerpen...

Kindsoldaten aan het woord

"Ik wilde niet gaan maar ze dwongen mij. Ze vermoordden veel vrouwen die weigerden met hen mee te gaan... Als je als jong meisje gevangen wordt genomen, ben je het eigendom van de soldaat die jou meenam." (Isatu, ontvoerd op 15-jarige leeftijd, Sierra Leone)

"Ik ken veel jongens van dertien jaar die in het leger zitten... Maar ik denk dat ze het geld nodig hadden om te overleven. Als gewone burgers hebben ze geen wapen en geen eten. Dat is de reden waarom sommigen naar het regeringsleger komen zoals ik." (Kindsoldaat, Cambodja)

"Als ik de wacht moest houden viel ik soms in slaap. De korporaal sloeg me dan. Hij sloeg me als een hond, alsof ik een beest was en geen mens. Veel jongens pleegden zelfmoord..." (ex-kindsoldaat, Myanmar – voormalig Birma -)

"In het kamp werden we getraind om met geweren om te gaan. De oren en vingers werden afgesneden van degenen die niet gehoorzaamden. Ik wilde niet moorden maar ze dreigden ermee mij te doden als ik het niet deed." (Odur Leko, 14 jaar, gerekruteerd op 8-jarige leeftijd, Oeganda)

"Als ik moest gaan vechten rookte ik heel veel. Daarom had ik geen schrik. Als je weigerde de drugs te nemen, werd dit 'technische sabotage' genoemd en werd je vermoord." (Sayo, 14 jaar, beschreef hoe zijn huid opgesneden werd en hoe er cocaïne in de wonden gewreven werd, Sierra Leone)

"Het was verschrikkelijk. Ze zetten alle 15- en 16-jarigen in de frontlinie terwijl het leger zich terugtrok. Ik was daar met 40 andere kinderen. Mijn vrienden lagen verspreid over het terrein als stenen. Ik vocht 24 aan een stuk." (ex-kindsoldaat, Ethiopië)

"Een jongen probeerde te ontsnappen, maar hij werd gevangen genomen... Nadat zijn handen werden vastgebonden moesten wij, de andere nieuwe gevangenen, hem doden met een stok. Ik

kende de jongen van vroeger. Hij kwam uit mijn dorp. Ik weigerde hem te doden maar ze zeiden dat ze mij zouden doodschieten als ik het niet deed. Ze richtten een geweer naar mijn hoofd zodat ik het wel moest doen. De jongen vroeg mij: 'waarom doe je dat nu?' Ik zei dat ik geen andere keuze had. Nadat we hem gedood hadden moesten we zijn bloed op onze armen uitsmeren... Daardoor zouden we geen schrik hebben om te sterven. Ik droom nog steeds van de jongen uit mijn dorp die ik gedood heb. In mijn droom spreekt hij me aan en zegt hij dat ik hem voor niets heb gedood. Dan begin ik te huilen..." (Susan, 16 jaar, ontvoerd door de LRA, Oeganda)

"Toen ik bij het verzetsleger vocht, was ik voortdurend in de frontlinie. Ik moest landmijnen plaatsen in de gebieden waar de vijand passeerde. We moesten ook gebieden verkennen. Kinderen vallen immers minder op bij de vijand en bij de dorpelingen." (Ex-kindsoldaat, Myanmar)

"In Soedan werden we verdeeld onder de mannen en ik werd aan een man gegeven die zojuist zijn vrouw had omgebracht. Ik kreeg geen geweer, maar hielp bij het ontvoeren van dorpelingen en het stelen van hun voedsel. meisjes die weigerden LRA-vrouw te worden, werden als waarschuwing voor onze ogen vermoord." (Concy Abanyan ontvoerd door de LRA in Oeganda, overgebracht naar Soedan)

"Als ik iemand vermoordde, voelde het alsof ik het niet zelf deed. Ik moest het wel doen omdat de rebellen dreigden dat ze me zouden doden." (Peter, 12 jaar, Sierra Leone)

"Kinderen zijn goede vechters, omdat ze jong zijn en omdat ze stoer willen doen. Ze denken dat het allemaal een spel is, dus zijn ze nergens bang voor. (...) Ze zijn erg goed in het verwerven van informatie. Je kunt ze over de vijandige linies sturen zonder dat iemand ze verdenkt, omdat ze zo jong zijn." (Legercommandant, Democratische Republiek Congo)

Werkvormen voor het lager onderwijs (-12 j.)

Lees, samen met de leerlingen, de denkbeeldige 'Dagboekfragmenten over kindsoldaat Kaji'. (p. 30)

Laat de leerlingen een tekening maken over dit verhaal. Ze mogen zelf kiezen welk aspect ervan ze willen verbeelden.

Laat elke leerling individueel een denkbeeldige brief schrijven naar Kaji. In deze brief kunnen ze vragen stellen en hun eigen gevoelens en gedachten verwoorden.

Leg de leerlingen uit wat kinderrechten zijn, of fris met hen op wat je daar al eerder over gezien hebt. Overloop met hen de belangrijkste kinderrechten. Vertel dat in het verhaal van Kaji verschillende kinderrechten worden geschonden. Zoek samen met de klas uit welke dit zijn.

Bespreek, aan de hand van het verhaal, de betekenis van de volgende drie woorden :

1. Kindsoldaat
2. Rebellen
3. Peace Links

Laat de leerlingen de volgende vraagjes over de tekst beantwoorden. Laat ze daarvoor gebruik maken van de tekst.

- Kaji komt uit Santa Fe: goed O fout O
- Jana weet dat haar ouders gestorven zijn : goed O fout O
- RUF is de afkorting van .....
- Het betekent .....
- Hoe komt het dat Kaji's ouders niet meer in leven zijn ? .....

Hou met de leerlingen een groeps gesprek aan de hand van de volgende vragen:

- Hoe zou het misschien komen dat Kaji zich soms vrij agressief gedraagt?
- Waarom zouden kindsoldaten soms 'een bruin drankje' toegediend krijgen?
- Wat riskeert een kindsoldaat die probeert te vluchten?

- Waarom zouden kindsoldaten gestimuleerd worden om zich stoer te gedragen?
- Wat grijpt je het meest aan in dit verhaal?

Laat de leerlingen een affiche of collage maken tegen kindsoldaten.

Maak in groep een tekst voor een spandoek.

Laat de leerlingen discussiëren op basis van de volgende aanvulling op het verhaal :
Kaji is een van mijn beste vrienden geworden. Ik bewonder hem enorm om zijn kracht. Ondanks alle vreselijke dingen die hij meegemaakt heeft, blijft hij zich inzetten om het beste te maken van zijn leven. De meeste kinderen van de klas denken er ook zo over. Ze hebben medelijden met Kaji en proberen begrip op te brengen als hij het soms moeilijk heeft. Enkele andere kinderen echter willen Kaji niet tot vriend hebben. Ze noemen hem een moordenaar en beschuldigen hem mee te hebben gedaan met de rebellen van het RUF. Volgens hen had Kaji moeten weigeren mensen te vermoorden. Misschien hadden ze Kaji dan gedood, maar dan zou hij met een zuiver geweten sterven.

Werken met het ganzenbord kindsoldaten

(versie lager onderwijs) (p. 26)

Spelregels

- Het spel wordt gespeeld door meerdere groepjes (2 à 5 spelers per groep, liefst 5 of 6 groepjes, dus 10 à 30 deelnemers), die tegen elkaar spelen.
- Om beurten mogen de groepjes éénmaal met een dobbelsteen werpen (telkens iemand anders uit het groepje).
- Als een groepje op een opdrachenvakje terecht komt, neemt om beurten een lid van een groepje het bovenste opdrachtenkaartje, leest het luidop voor en voert de opdracht samen met de andere leden van zijn of haar groepje uit. Het opdrachtenkaartje wordt onderaan de stapel teruggeplaatst.
- Het doel is om zo snel mogelijk op het einde van het spelbord te komen.

- Indien een groepje op het einde hoger gooit dan het aantal vakjes dat het nog verwijderd is van het eindvak, is het uitgespeeld. Het spel eindigt als er slechts één groepje overblijft.
- In een aantal gevallen moet de begeleider een beslissing nemen.

Materiaal

- Eén dobbelsteen
- Evenveel pionnen als het aantal groepjes: gebruik pionnen uit een gezelschapsspel, of verschillende knopen of andere kleine voorwerpen.

- Schrijfgerief, en teken- of schildergerief
- De bijgevoegde 24 opdrachtenkaartjes (kopieer de bladen op licht karton en knip de kaartjes langs de stippellijn uit.
- Het bijgevoegde spelbord (vergroot dit uit, en kleef het eventueel op een stuk karton).

Vorbereiding

- De opdrachtenkaartjes in een willekeurige volgorde steken, en met de tekst naar onder op het opdrachtenvakje leggen.
- Duid een spelleider aan.

Werkvormen voor het secundair onderwijs (+12 j.)

Werken met de tekst 'Kindsoldaten' (p. 2)

Deze tekst kan je gebruiken voor een algemene inleiding over de problematiek van de kindsoldaten. Je kan hem ook als leestekst aan de leerlingen bezorgen en er, bij wijze van opdracht, een aantal vragen over laten beantwoorden.

Werken met de getuigenissen 'Kindsoldaten aan het woord' (p. 8)

Je kan deze getuigenissen gebruiken als aanleiding voor een individuele taak of voor een groepsgebesprek. Daarbij kunnen de volgende vragen dienstig zijn (het antwoord staat soms verspreid over verschillende citaten):

Waarom gaan sommige kinderen vrijwillig naar het leger?

Wat kan er gebeuren als je niet gehoorzaamt in het leger of als je dingen verkeerd doet?

Waarom heeft Sayo geen schrik?

Tot wat worden meisjes vaak gedwongen?

Waarom droomt Susan nog steeds van een jongen uit haar dorp?

Waarom moeten kinderen soms landmijnen plaatsen en gebieden verkennen?

Welk citaat heeft je het meest getroffen, en waarom?

Welke situatie zou je zelf het meest verschrikkelijk vinden, en waarom?

De getuigenissen kunnen echter ook de aanleiding vormen voor een schrijfofdracht. Een haiku schrijven, een dagboek, een denkbeeldige brief,...

Werken met het woordraadsel, 'woorden verbinden' en rebus (p. 13 en 14)

De drie opdrachten lenen zich tot individuele taken en tot groepstaken.

Internetquiz kindsoldaten (p. 16)

Voor een internet-quiz vind je hierbij een vragenreeks (inbegrepen een aantal url's die een goede start bezorgen in het zoeken van antwoorden), een antwoordenblad en de juiste antwoorden. Je hebt hiervoor een computer nodig met internetaansluiting.

Werken met het stellingenspel kindsoldaten (p. 21)

De spelleider verdeelt met een lijn (krijt of plakband) een ruimte in twee delen

Eén kant van de lijn is het kamp 'akkoord' en de andere kant het kamp 'niet akkoord'. Hoe verder de deelnemer van de lijn staat hoe sterker hij of zij akkoord gaat, of niet akkoord (hoe dichterbij de deelnemer bij de lijn staat, hoe meer hij twijfelt aan zijn gelijk).

Deelnemers kunnen hun mening dus nuanceren aan de hand van de afstand tegenover de lijn.)

De spelleider leest een stelling voor.

De deelnemers kiezen voor het kamp 'akkoord' of 'niet akkoord' en kiezen een positie binnen het kamp (dicht bij de lijn, of verder af). Vervolgens verantwoorden de deelnemers hun keuze (waarom akkoord, waarom niet akkoord? waarom eerder wel akkoord, eerder niet akkoord?).

Deelnemers krijgen de mogelijkheid om van kamp of van positie te veranderen en om uit te leggen waarom ze dat doen (welke argumenten van andere deelnemers hen daartoe aangezet hebben).

Achteraf kan er in gemengde groepen (voor- of tegenstanders) een lijstje samengesteld worden met argumenten die de stelling ondersteunen of afkeuren.

Werken met het ganzenbord kindsoldaten (versie secundair onderwijs) (p. 23)

Spelregels

- Het spel wordt gespeeld met 2 tot maximum zes spelers.
- Om beurten mogen de spelers éénmaal met een dobbelsteen werpen
- Als men op een opdrachtenvakje komt, neemt men het bovenste opdrachtenkaartje, leest het **luidop** voor en voert de opdracht uit. Het opdrachtenkaartje wordt dan onderaan de stapel teruggeplaatst.
- Het doel is zo snel mogelijk op het einde van het spelbord te komen.
- Indien men een aantal ogen gooit dat hoger is dan het aantal vakjes dat men nog verwijderd is van het eindvak is men uitgespeeld. Het spel eindigt als er slechts één speler overblijft.

- In een aantal gevallen moeten de spelers een beslissing nemen. De spelleider coördineert het nemen van de beslissing. Wanneer de spelers er niet gezamenlijk uitkomen neemt hij/zij de beslissing.

Materiaal

- Eén dobbelsteen
- Evenveel pionnen als het aantal spelers: gebruik pionnen uit een gezelschapsspel, of verschillende knopen of andere kleine voorwerpen.
- Schrijfgerief, en teken- of schildergerief
- De bijgevoegde 24 opdrachtenkaartjes (kopieer de bladen op licht karton en knip de kaartjes langs de stippellijn uit.
- Het bijgevoegde spelbord (vergroot dit uit, en kleef het eventueel op een stuk karton).

Vorbereiding

- De opdrachtenkaartjes in een willekeurige volgorde steken, en met de tekst naar onder op het opdrachtenvakje leggen.
- Duid een spelleider aan.

Werken met de video 'De kindsoldaten van Oeganda'

Een video-documentaire van 10 minuten, geproduceerd door Amnesty Nederland. Vanaf 14 jaar ; bevat schokkende getuigenissen. In Noord-Oeganda zijn 200.000 mensen op de vlucht voor de rebellen van het 'Verzetsleger van de heer'. De rebellen worden geleid door een religieus fanaticus die voor zijn leger maar liefst achtduizend kinderen ontvoerde en trainde om voor hem te vechten. Veel weten we niet over dit leger. De enige getuigen zijn de ontsnapte kinderen die zijn opgenomen in een speciaal opgericht kamp. Dar probeert men de kinderen hun verhaal te laten vertellen over het moorden voor het leger. In de film horen we hoe George en Nelson voorzichtig vertellen over de gruweldaden waartoe zij verplicht werden. Hoewel de angst onder de bevolking voor de kindsoldaten groot is, hopen de vrijwilligers van het streng bewaakte opvangkamp dat de kinderen ooit weer een normaal leven kunnen leiden.

Speelfilms over het thema kindsoldaten

(info uit www.jekino.be)

N.B. Deze speelfilms zijn niet op VHS beschikbaar.

Wellicht is met een bioscoopuitbater in je buurt een regeling te treffen voor een vertoning.

• **'Killer kid'**

Een pleidooi tegen extremisme en tegen het misbruiken van kinderen voor oorlogsdoeleinden.

Djilali krijgt een training van Palestijnse terroristen. Hij moet naar Frankrijk met een geheime missie. Zijn kompaan Karim is een jongen van de straat. Ze worden vrienden voor het leven. Wanneer Djilali's opdracht het leven van Karim in gevaar brengt, neemt hij zelf zijn lot in handen. Een schokkende bijna-documentaire. Palestijnse vechtersbaas of Parijse straatjongen... geen van beiden zijn te benijden.

Vanaf 12 jaar. Regie: Gilles de Maistre.

Naar het boek van Claude Klotz. Frankrijk, 1993. 89min. 16 & 35 mm. Filmdossier bij Jekino: € 7,50. (Geen VHS!)

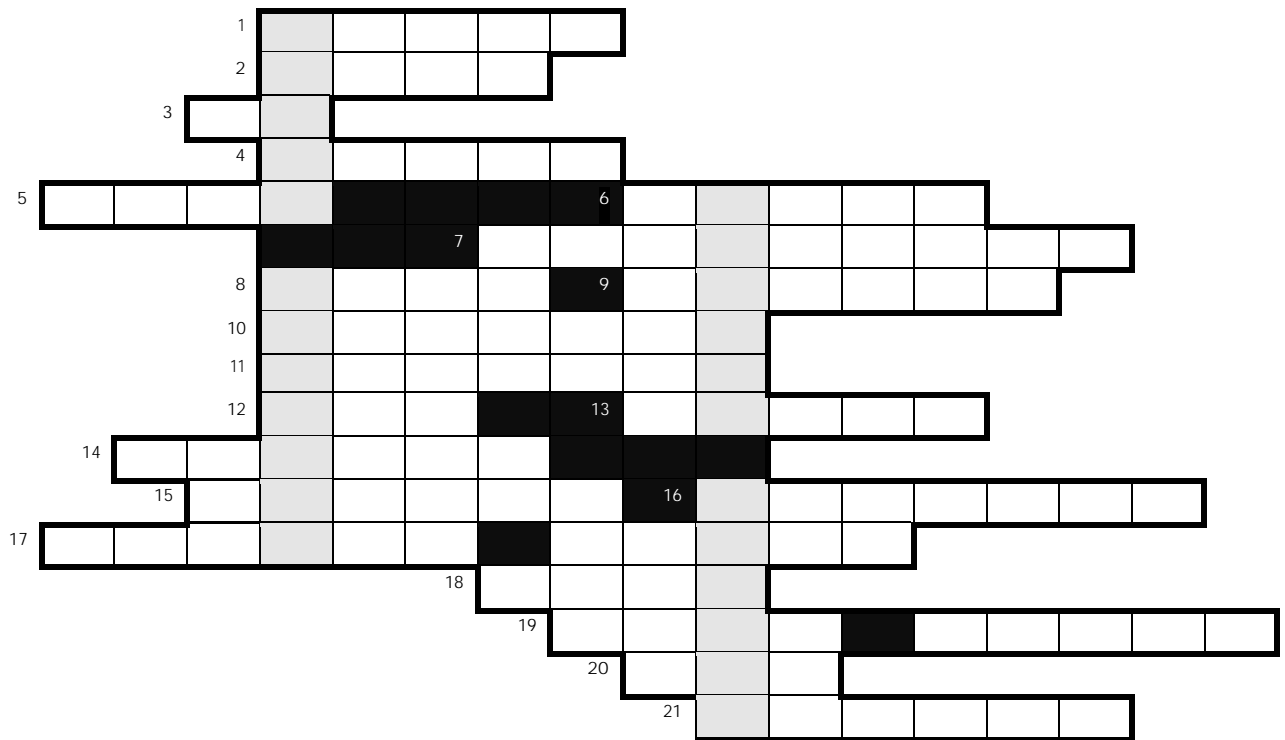
• **'Lazarus'**

Lazar, een weeskind uit Mozambique, komt via illegale adoptie in Europa terecht. De jongen is geen kind meer: achter zijn lieve façade schuilen herinneringen aan een afschuwelijke oorlog. Lazar reageert onhandelbaar en agressief. Een opgejaagd mensje voert een, heroïsche strijd om weer jong te mogen zijn. In een onvergetelijk beklemmende scène maakt hij uiteindelijk een definitieve keuze. Door de volwassenenjury bekroond tijdens het Europees Jeugdfilmfestival Vlaanderen. Vanaf 11 jaar. Regie: Waldemar Dziki. Polen, 1994. 89 min. 16 & 35 mm. Filmdossier bij Jekino: € 7,50.

Literatuur en jeugdliteratuur over kindsoldaten

- 'Allah is niet verplicht', Ahmadou Kourouma (Meulenhof, 2001): een roman.
- 'De meisjes van Aboke. Kindsoldaten in Noord-Oeganda', Els De Temmerman (Globe, 2001)
- Kadogo, Stefan Broeckx, (Manteau, 1999)
- 'Het kind met de alwetende ogen', Monika van Paemel (Meulenhoff, 2002)

Woordraadsel (horizontaal)

1. Land in Centraal Afrika, voormalige Belgische kolonie 2. Sterk gevoel van afkeer 3. Verkorte weergave van Amnesty International 4. Soldaten van een land vormen samen een ... 5. Als iemand gesneuveld is, is hij/zij ... 6. Iemand die in opstand komt 7. Oorlog is een gewapend ... 8. Vrouwelijke kindsoldaten worden soms enkel omwille van ... ingeschakeld 9. Het continent waarop Congo, Soedan en Oeganda gelegen zijn 10. Een Centraalafrikaans land dat bekend is van zijn kindsoldaten 11. Een oorlogstuig dat dikwijls nog jaren na een oorlog slachtoffers maakt 12. Verkorte weergave van Defence Children International, een organisatie die zich inzet voor de kinderrechten.	13. Iemand die de indruk wil geven dapper te zijn doet dikwijls ... (tegengestelde van flauw) 14. De kinderrechtenorganisatie van de Verenigde Naties 15. Een licht wapen dat veel gebruikt wordt door een leger 16. Wie deel uitmaakt van een leger is een ... 17. Land in Centraal Afrika, bekend omwille van zijn kindsoldaten (2 woorden) 18. Oefening in discipline, dikwijls in legers toegepast 19. Organisatie die zich inzet voor Eerste Hulp, voor oorlogsslachtoffers, voor vluchtelingen,... (2 woorden) 20. Een christelijke organisatie die zich inzet voor vrede: '... Christi' 21. Een ander woord voor kwetsuur, dikwijls gebruikt in de psychologische betekenis.

Vertikaal verkrijg je dan 2 termen (elke term bestaat uit 2 woorden):

.....

.....

'Woorden verbinden'

Verbind elk woord van de linker kolom met één woord van de rechter kolom (trek er een lijn tussen).

Aanwerven	Afrika
Congo	Amnesty International
Gesneuveld	Conflict
Gewond	Dood
Kinderen	Dril
Landmijn	Handicap International
Mensenrechten	Informatie
Oorlog	Pax Christi
Rebel	Rekruteren
Spion	Rode Kruis
Training	Soldaat
Vrede	Unicef

Rebus

Los de rebus op:

-M

P=ND

KR=H

SP=R

-T

-D

-D

M=SCH O=OO

ST=N R=T

-T

+LOG

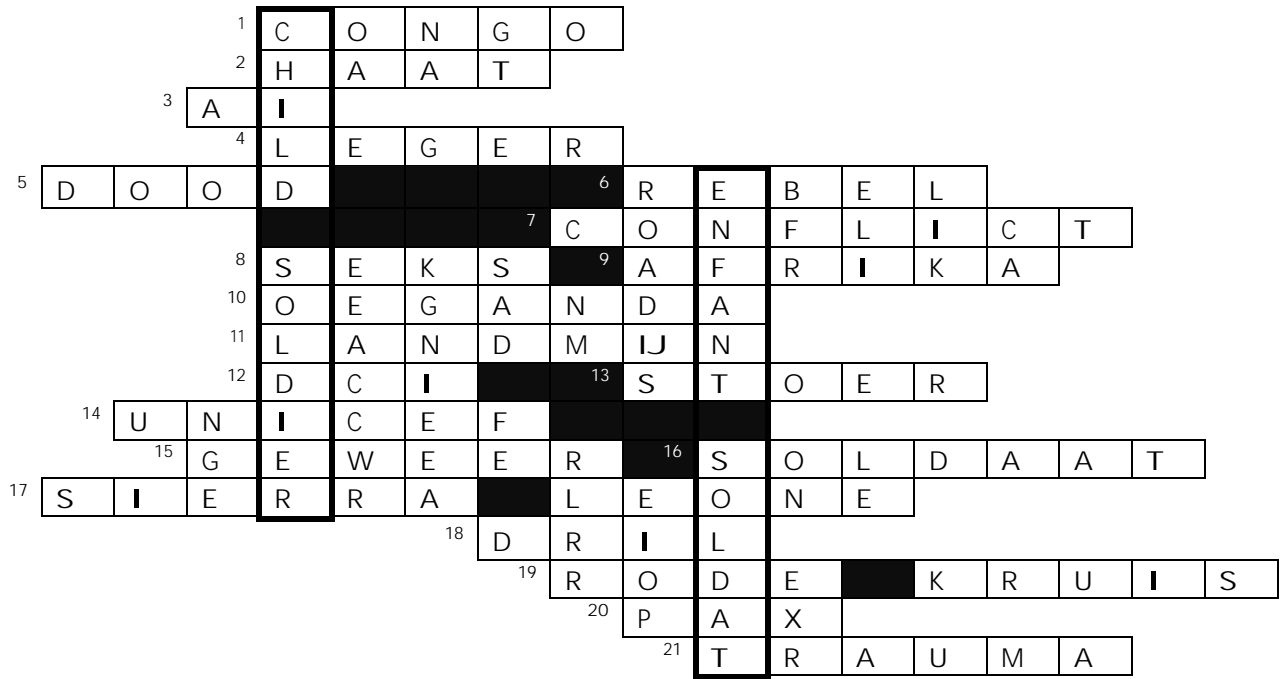

-D

ER=LD

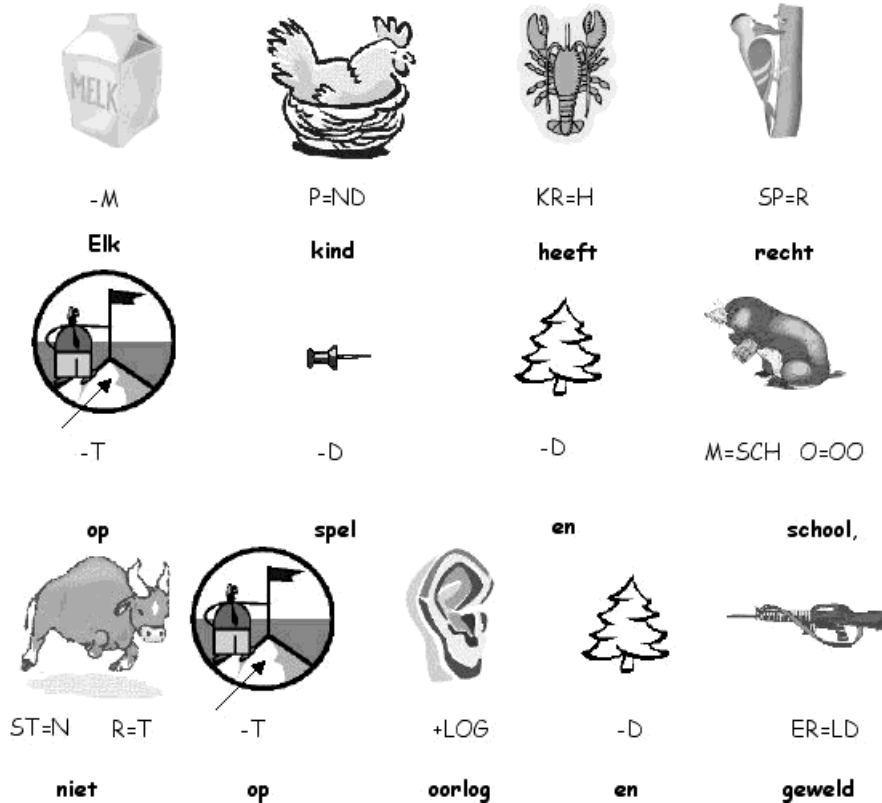
Oplossing woordraadsel

Oplossing 'Woorden verbinden'

Aanwerven – rekruteren; Congo – Afrika; gesneuveld – dood; gewond – Rode Kruis; kinderen – Unicef; landmijn – Handicap International; mensenrechten – Amnesty International; oorlog – conflict; rebel – soldaat; spion – informatie; training – drill; vrede – Pax Christi.

Oplossing rebus

Internetquiz kindsoldaten: vragen

Met de volgende sites word je al een heel stuk wijzer, al geven deze sites zeker niet alle informatie die je nodig hebt om de vragen op te lossen. Als je specifiek op namen moet zoeken gebruik je best een zoekmachine. Veel succes!!!

URL's:

URL: <http://www.kindsoldaten.nl/index2a.htm>

URL: <http://www.amnesty.nl/downloads/kindsoldaten.doc>

URL: <http://www.rb.se>

URL: <http://www.soldierchild.org>

URL: <http://www.us-childsoldier.org>

URL: <http://www.us-childsoldier.org>

URL: <http://www.child-soldiers.org>

URL: http://www.xs4all.nl/~loebas/nota_v39.htm

URL: <http://www.google.be> (zoekmachine)

Vraag 1

Kinderen kunnen als soldaat vechten in een regeringsleger of in gewapende troepen vechten tegen het regeringsleger. Naast de functie van soldaat kunnen ze echter nog andere functies vervullen in het leger. Zoek 3 andere werkzaamheden van kindsoldaten.

Vraag 2

Zoek 4 Afrikaanse landen waar kindsoldaten actief zijn (of waren) in gewapende conflicten.

Vraag 3

In 1989 werd het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, opgesteld door de Verenigde Naties, ondertekend (behalve door de Verenigde Staten en Somalië). Welk artikel heeft betrekking op het verbod op gebruik van kindsoldaten? Wat is de minimumleeftijd voor inlijving van kinderen in het leger?

Vraag 4

Vanaf 1993 vonden er in Genève onderhandelingen plaats over een "Optional Protocol" of een optioneel (of facultatief) protocol* bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Op 25 mei 2000 werd dit Facultatief Protocol over de Betrokkenheid van Kinderen in Gewapende Conflicten aangenomen en op 12 februari 2002 ging het van kracht. Wat houdt dit protocol in?

- Leeftijdsgrens van 15 jaar voor deelname in gewapende conflicten moet verhoogd worden tot 17 jaar.
- Leeftijdsgrens van 15 jaar voor deelname aan gewapende conflicten moet verhoogd worden tot 18 jaar.
- Meisjes mogen niet deelnemen aan gewapende conflicten.
- Kinderen mogen geen wapens meer hanteren; ze mogen alleen ingeschakeld worden als loopjongen, verkenners, kok,...

---

* facultatief protocol: Een verdragstekst (protocol) behorend bij een ander verdrag, dat door de partijen van dat verdrag kan worden onderschreven.

Vraag 5

Op hoeveel wordt het aantal kindsoldaten –wereldwijd- geschat?

- a) op 100 000
- b) op 50 000
- c) op 800 000
- d) op 300 000

Vraag 6

'The Coalition to Stop the Use of Child Soldiers' is een coalitie van een zestal internationale organisaties die zich inzetten voor een wettelijk verbod op het gebruik van kindsoldaten. Hoe ziet het logo van deze organisatie eruit?

- a) Een afbeelding van een kindsoldaat in een rood verbodsteken.
- b) Een afbeelding van een machinegeweer in een rood verbodsteken
- c) Een hand met daarin een silhouet van een kindsoldaat.
- d) Een stopteken: in het rood met witte letters 'STOP!' daaronder een silhouet van een kindsoldaat.

Vraag 7

Welke organisatie maakt geen deel uit van de 'Nederlandse coalitie tegen het gebruik van Kindsoldaten'?

- a) Save the children
- b) Kinderen in de knel
- c) Kind en Gezin
- d) UNICEF

Vraag 8

Het Revolutionar United Front (RUF) is een rebellenleger waarin veel kindsoldaten vechten. In welk land?

- a) Burundi
- b) Angola
- c) Sierra Leone
- d) Somalië

Vraag 9

Wat zijn 'Tamiltijgers'?

- a) kindsoldaten die klein en lenig zijn zodat ze zich overal kunnen verstoppen
- b) naar onafhankelijkheid strevende guerrillabeweging in Sri Lanka.
- c) een tigersoort
- d) de benaming voor kinderen die meevochten in het leger van Afghanistan in de oorlog tegen de Sovjet-Unie.

Vraag 10

Het boek 'De meisjes van Aboke' gaat over de kinderoorlog in Oeganda en Soedan. Wie schreef dit boek?

Vraag 11

De organisatie 'Peace Links' werd opgericht door Vandy Kanyako en zorgt ervoor dat ex-kindsoldaten weer in contact komen met 'gewone' kinderen. In welk land werd deze organisatie opgericht?

- a) Oeganda
- b) Sierra Leone
- c) Congo
- d) Angola

Vraag 12

Wat zijn de AK-47 en de G3?

- a) internationale conferenties over kindsoldaten
- b) vliegtuigtypes
- c) namen van producten die gebruikt worden in chemische oorlogswapens
- d) types van machinegeweren

Vraag 13

'The Lord's Resistance Army' (LRA) maakt veelvuldig gebruik van kindsoldaten die gerekruteerd worden door kidnapping. Waar is deze guerilla-beweging actief?

- a) in Congo en Rwanda
- b) in Soedan en Oeganda
- c) in Colombia
- d) in Indonesië

Vraag 14

Wanneer ondertekende België het 'facultatief protocol bij het kinderrechtenverdrag?

- a) september 2000
- b) januari 2000
- c) januari 2001
- d) september 2001

Vraag 15

Wie of wat is Rädä Barnen?

- a) Zweedse auteur die een boek schreef over het leven als kindsoldaat
- b) Deense hulpverleenster: ze richtte een organisatie op in Angola die instaat voor de begeleiding van ex-kindsoldaten
- c) Zweedse naam voor de organisatie 'Save the Children'
- d) Deense ontwikkelingsorganisatie die zich vooral richt op seksueel misbruikte meisjes in conflictsituaties in Afrika.

Vraag 16

Wat is de nieuwe naam voor het Aziatische land Birma?

Vraag 17

Hoe heet het Kinderfonds van de Verenigde Naties?

- a) UNESCO
- b) UNICEF
- c) Defence For Children International (DCI)
- d) Children's Fund

Vraag 18

Waar houdt de organisatie 'War Child Nederland' zich vooral mee bezig?

- a) Kindsoldaten weghalen uit het leger (door regeringen en rebellenleiders onder druk te zetten)
- b) Onderdak bieden aan ex-kindsoldaten die geen familie meer hebben (oprichten van tehuizen)
- c) Bieden van psychosociale ondersteuning d.m.v. creatieve therapieën (muzikale, creatieve en sportieve activiteiten)
- d) Het is vooral een educatieve organisatie: ze brengen de Nederlanders via allerlei projecten op de hoogte van de situatie van kindsoldaten

Vraag 19

De auteur Bernhard Ashley schreef een boek over een Oost-Afrikaanse jongen die overgebracht wordt naar een pleeggezin in Engeland nadat zijn familie door een vijandelijke stam vermoord werd. De vertaalde titel van dit boek is 'bloedwraak'. Hoe luidt de oorspronkelijke Engelse titel?

Vraag 20

De anti-communist Renamo maakte gebruik van geweld om kinderen in te lijven in zijn guerilla-leger. In welk Afrikaans land zorgden deze opstandelingen voor een burgeroorlog die in 1992 eindigde?

- a) Angola
- b) Soedan
- c) Mozambique
- d) Oeganda

Internetquiz kindsoldaten: antwoordenblad

Vraag 1

1. ....
2. ....
3. ....

Vraag 2

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

Vraag 3

Artikel:.....

Minimumleeftijd: .....

Vraag 4

a b c d

Vraag 5

a b c d

Vraag 6

a b c d

Vraag 7

a b c d

Vraag 8

a b c d

Vraag 9

a b c d

Vraag 10

Antwoord: .....

Vraag 11

a b c d

Vraag 12

a b c d

Vraag 13

a b c d

Vraag 14

a b c d

Vraag 15

a b c d

Vraag 16

Antwoord:.....

Vraag 17

a b c d

Vraag 18

a b c d

Vraag 19

Antwoord: .....

Vraag 20

a b c d

Internetquiz kindsoldaten: antwoorden

Vraag 1

*kok, drager, boodschapper, terreinverkenner
(met ev. landmijnen), loopjongen, spion, slaaf*

Vraag 2

*Algerije, Angola, Burundi, Congo
(Democratische republiek), Congo-Brazaville,
Liberië, Mozambique, Oeganda, Rwanda, Sierra
Leone, Somalië, Soedan*

Vraag 3

Artikel 38: 'De staten die partij zijn
onthouden zich ervan personen jonger dan **15**
jaar in hun strijdkrachten op te nemen of in te
lijven.

(antwoord: art. 38, minimumleeftijd: 15 jaar)

Vraag 4

b)

Vraag 5

d)

Vraag 6

c)

Vraag 7

c)

Vraag 8

c)

Vraag 9

b)

Vraag 10

Els de Temmerman

Vraag 11

b) (bij deze vraag wordt best gezocht op de
zoektermen 'peace links' EN 'Kanyako')

Vraag 12

d) (deze machinegeweren worden vaak door
kindsoldaten gebruikt omdat ze vrij licht zijn)

Vraag 13

b)

Vraag 14

a)

Vraag 15

c) (dit is de letterlijke vertaling)

Vraag 16

Myanmar

Vraag 17

b)

Vraag 18

c)

Vraag 19

'Little Soldier'

Vraag 20

c)

Stellingenspel kindsoldaten

Stellingen

1. Kinderen van 15 jaar zijn oud genoeg om zelf te beslissen of ze in het leger willen of niet.

7. Kinderen die in het leger gezeten hebben zijn sterker en volwassener geworden als ze terug thuis komen.

2. Kindsoldaten doen soms gruwelijke dingen. Ze moeten hiervoor berecht en eventueel gestraft worden.

8. Ieder land moet zelf kunnen beslissen wat de minimumleeftijd voor rekrutering is.

3. Wij moeten ons niet druk maken over het feit dat er kindsoldaten bestaan. We kunnen er toch niets aan doen.

9. Het Westen neemt te weinig initiatieven om het gebruik van kindsoldaten te verminderen.

4. Kinderen die niet vechten in het leger maar andere taken krijgen zoals die van loopjongen, drager, boodschapper of verkenner, zijn eigenlijk geen kindsoldaten.

10. Gelukkig krijgen sommige kindsoldaten regelmatig drugs. Zo weten ze achteraf niet meer wat ze gedaan hebben en zal het trauma minder groot zijn.

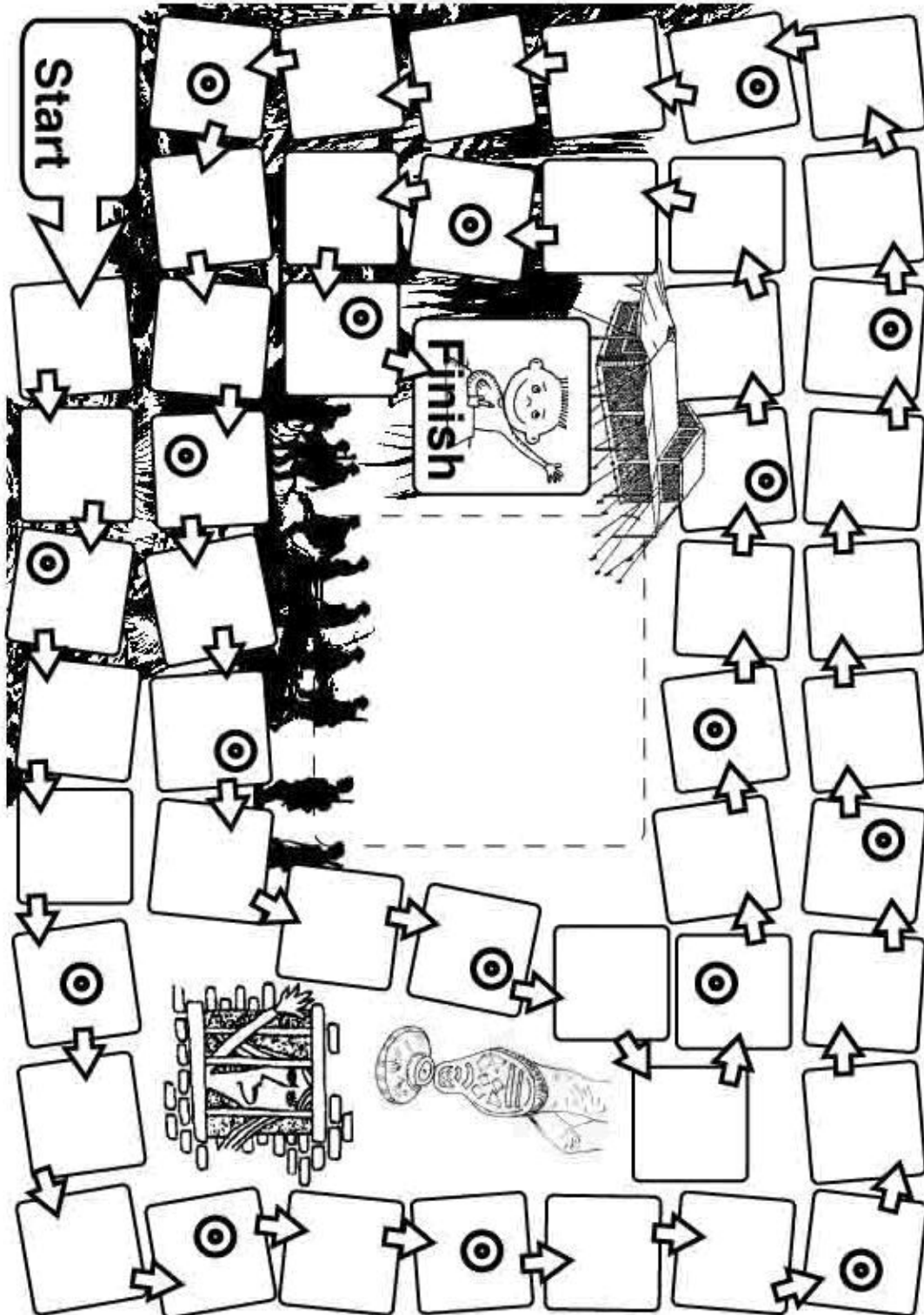
5. Kinderen in ontwikkelingslanden zijn veel sneller volwassen dan kinderen in het Westen. Daarom is de minimumleeftijd van 15 jaar niet nodig.

11. Kinderen houden minder snel dan volwassenen een trauma over aan de oorlog omdat ze geen besef hebben van hun slechte daden.

6. Als een oorlog al heel lang duurt en veel volwassen soldaten gesneuveld zijn, moet een leger wel kinderen rekruteren.

12. Het is de schuld van het Westen dat er kindsoldaten zijn. De kolonisatie heeft immers de traditionele culturen kapot gemaakt, waardoor samenlevingen totaal ontwricht werden. Het resultaat hiervan zijn de vele burgeroorlogen waarin kinderen meevechten.

Ganzenbord: spelbord (vergroot uit en kleef op karton)

©VORMEN vzw: www.vormen.org

Ganzenbord: opdrachten (versie secundair onderwijs)

Je achtjarig broertje en je zusje van tien worden ontvoerd om ingelijfd te worden bij een rebellenleger. Als je vijf redenen verzint waarom ze thuis moeten blijven kan je de ontvoerders van gedacht doen veranderen. Je hebt één minuut de tijd. Als je slaagt mag je **2 vakjes vooruit**.

In jouw dorp is een leger vernieling komen zaaien. Ze hebben alles geplunderd, huizen afgebrand en zo goed als alle kinderen meegenomen om dienst te doen in het leger. Teken, schilder of beschrijf met woorden wat er precies is gebeurd. Je hebt 4 beurten de tijd (ondertussen mag je nog steeds meespelen). Als je tekening af is bepalen je medespelers hoeveel vakjes je vooruit mag (**van 1 tot 4**).

Je bent op een landmijn getrapt: **ga terug naar 'start'**.

De inwoners van jouw dorp hebben heel wat kinderen kunnen bevrijden uit de klauwen van het leger. Velen zijn echter gewond en in shock. Voor goede medische hulp en steun moeten ze naar een hospitaal op een afgelegen eiland. Maak een bootje of vliegtuigje van papier en je mag dan **2 vakjes vooruit**.

Je bent in een hevige strijd verwickeld. Om verder te geraken moet je andere kindsoldaten doden. Als je door te doden de weg vrijmaakt kan je **1 vakje vooruit**, als je besluit hun kostbare levens te sparen stuurt jouw commandant je **2 vakjes terug** naar een strafdorp. Je moet kiezen tussen gruwel of barmhartigheid.

Je hebt je laten ontvoeren door een rebellenleger, **ga terug naar 'start'**.

Je bent ingelijfd bij het leger. Op een patrouilleteocht word je gebeten door een slang. Je kan niet meer verder stappen en voor je het weet is de patrouille er vandoor zonder jou. Nu je een last bent zijn ze je liever kwijt dan rijk. Wacht langs de kant van de weg **tot een medespeler passeert** en je mag terug verder gaan. **Als je laatst bent ga je 1 vakje terug.**

Je weigerde het bevel om op verkenning te gaan in een mijneveld. Je commandant sluit je voor onbepaalde duur op in een isoleercel. **Sla 1 beurt over** en wacht dan **tot een medespeler passeert** om terug verder te gaan. **Als je laatst bent ga je 1 vakje terug.**

Je slaagt er in uit een trainingskamp van de rebellen te ontsnappen en in je vlucht nog een andere kindsoldaat te bevrijden. Ga **1 vakje vooruit.**

Je bevindt je in een mijneveld. Kijk uit waar je loopt! **Gooi vijf maal** met de dobbelsteen. Elk **even** getal is **1 vakje vooruit**, elk **oneven** getal is **1 vakje achteruit.**

Na jarenlange legerdienst als kind kan je nog steeds niet lezen of schrijven. Geef tegen de volgende beurt tien woorden of begrippen (zoals 'heimwee') waar kindsoldaten volgens jou regelmatig mee te maken hebben. Als je slaagt mag je **2 vakjes vooruit.**

Je moet van je commandant een mijn ontmantelen. Je moet één van twee draadjes doorknippen. Knip je het foute draadje door, dan ontploft ze. Gooi met een dobbelsteen: Als je een getal **lager dan 3** gooit ontploft ze en vlieg je **terug naar 'start'**, als je een getal **gelijk aan of hoger dan 3** gooit mag je **drie vakjes vooruit.**

Op een dagenlange patrouilleteocht word je plots erg ziek. Als je niet snel geneest riskeer je vermoord te worden door je eigen patrouille. Teken een plant of bloem waarvan jij je verbeeldt dat ze je wel zou kunnen genezen.

Je hebt 4 beurten de tijd (ondertussen mag je nog steeds meespelen).

Als je tekening af is bepalen je medespelers hoeveel vakjes je vooruit mag (**van 1 tot 4**).

Je bent ontsnapt uit het leger, maar je kan nergens naartoe. Door de jarenlange oorlog zijn je ouders en je familie gevlucht of dood. De enige plek waar je naartoe kan is een opvangtehuis voor kindsoldaten van een NGO (niet-gouvernementele organisatie). Als je de naam van die organisatie kan herinneren vind je die plek vast wel. Geef de naam van een NGO (b.v. de organisatie die dit ganzenbord maakte) en je mag **opnieuw gooien**.

Tijdens een slag in loopgraven ontdek je een geheime gang waarlangs je kan ontsnappen. Je mag **opnieuw gooien**.

Bij controle van je legeruniform was je allesbehalve in orde. Je hemd was fout geknoopt en zat vol scheuren. Je veters waren los en je had je helm niet op. **Sla 1 beurt over**.

Je bent gewond geraakt bij een vuurgevecht en door je patrouille als dood achtergelaten. Wacht **tot een medespeler je passeert** om terug verder te gaan. **Als je laatst bent ga je 1 vakje terug**.

Je wordt uit het leger bevrijd door een organisatie die zich inzet voor het welzijn van kindsoldaten. Je mag **opnieuw gooien**.

Op weg naar de markt ben je opgepakt door de militaire politie. Ze verplichten je in dienst te treden in het leger. **Sla 1 beurt over.**

Na de jarenlange horror als kindsoldaat ben je opgevangen door een organisatie die zich bekommert over je welzijn. Zij zullen je heropvoeden, want door het vele geweld heb je geen besef meer van de normen en waarden van een gewone samenleving. Geef vijf regels (zoals: niet doden) die voor ons vanzelfsprekend zijn, maar voor een kindsoldaat vreemd aanvoelen na een leven vol oorlog en geweld. Als je slaagt mag je **2 vakjes vooruit.**

Bij het kuisen van je geweer loste je per ongeluk een schot. Gelukkig raakte niemand gewond, maar om beter te leren opletten schrijf je het woord kindsoldaat op een blad papier van achter naar voor neer zodat het gewoon kan gelezen worden. Ga dan **1 vakje terug.**

Een meisje van jouw patrouille werd onder dwang aan een vreemde man gegeven. Ze weigerde hem te gehoorzamen en te respecteren en wordt door hem regelmatig geslagen en seksueel misbruikt. Je bent erg bezorgd over haar lot en besluit haar te bevrijden en samen met haar te vluchten. Pas na drie kilometer ben je veilig buiten bereik van het leger. Gooi met de dobbelsteen: Als je een getal **hoger of gelijk aan 3** gooit ontsnap je en mag je **2 vakjes vooruit**, zoniet word je gepakt en moet je **2 vakjes achteruit.**

In het leger word je gedwongen drugs te gebruiken omdat je regelmatig weigert te gehoorzamen. In zo'n roes heb je, samen met andere kinderen onder invloed, een meisje aangerand en seksueel misbruikt. Eenmaal terug nuchter en helder van geest heb je hier enorm veel spijt van en laat je je vrijwillig opsluiten in een isoleercel. **Sla 2 beurten over.**

Je bent ontslagen uit het leger, maar door het jarenlange gebruik van drugs onder dwang ben je hevig verslaafd. Als je je goed wil reintegreren in de maatschappij moet je eerst en vooral van die verslaving af. Daarvoor kan je terecht in een hospitaal op een afgelegen eiland. Maak een bootje of vliegtuigje van papier en je mag **2 vakjes vooruit.**

Ganzenbord: opdrachten (versie lager onderwijs)

Jullie broertje van acht jaar en jullie zusje van tien worden ontvoerd en gedwongen om bij een leger van rebellen te gaan.

Als jullie drie redenen kunnen verzinnen waarom ze thuis moeten blijven veranderen de ontvoerders misschien van gedachten. Jullie hebben één minuut de tijd om goede redenen te bedenken en op te schrijven.

Als jullie slagen mogen jullie **2 vakjes vooruit**.

De inwoners van jullie dorp hebben heel wat kinderen kunnen bevrijden uit de handen van het leger. Toch zijn veel van die kinderen gewond en helemaal van streek. Voor goede medische hulp en steun moeten ze naar een ziekenhuis op een afgelegen eiland.

Maak elk van papier een bootje of vliegtuigje, en jullie mogen dan **2 vakjes vooruit**.

Jullie zijn op een landmijn getrapt.

Twee personen zijn hun been kwijt en moeten de rest van het spel zonder hun schoen verder.

Ga terug naar 'start'.

Jullie worden ontvoerd door een rebellenleger.

Eén meisje is ongewenst zwanger.

Loop nu allen rond de tafel met een 'dikke buik' (gebruik een kussen, een kledingstuk,...).

Ga terug naar 'start'.

Jullie zitten in een zwaar vuurgevecht. Om verder te geraken moeten jullie andere kindsoldaten doden.

Als jullie op deze manier de weg vrijmaken mogen jullie **1 vakje vooruit**, als jullie besluiten om hun levens te sparen moeten jullie **2 vakjes terug**, naar een strafkamp.

Jullie zitten nu in het leger. Op een tocht worden jullie verrast door een slangennest en verschillende groepsleden worden gebeten. Jullie kunnen niet meer verder stappen en voor je het weet zijn de oudere leden van de groep er vandoor.

Nu jullie een last geworden zijn laten ze jullie gewoon in de steek!

Wacht langs de kant van de weg **tot een ander groepje passeert**. Daarna mogen jullie terug verder gaan. **Als jullie al laatste zijn, moeten jullie 1 vakje terug**.

In jullie dorp is een leger komen plunderen en huizen afbranden. Ze hebben zo goed als alle kinderen meegenomen om dienst te doen in hun leger.

Teken of schilder op een groot blad papier wat er is gebeurd. Jullie hebben 4 beurten de tijd (ondertussen mogen jullie nog steeds meespelen).

Als de tekening af is bepaalt de begeleider hoeveel vakjes jullie groep vooruit mag (**1 tot 4**).

Jullie kunnen uit een kamp van de rebellen ontsnappen en het lukt om tegelijkertijd ook nog een paar andere kindsoldaten bevrijden.

Eén van jullie laat zich door de andere leden van jullie groepje dragen van de ene kant van het lokaal naar de andere.

Ga daarna **1 vakje vooruit**.

Na jarenlange dienst in het leger kunnen jullie nog steeds niet lezen of schrijven.
Maak tegen de volgende beurt een lijstje van vijf woorden over zaken waar kindsoldaten volgens jullie vaak mee te maken hebben.
Als jullie slagen mogen jullie **2 vakjes vooruit**.

Op een dagenlange tocht worden enkelen van jullie plots erg ziek.
Misschien kunnen planten uit de omgeving hen er weer bovenop kunnen helpen. Maak elk een mooie tekening van een plant die misschien genezing zou kunnen brengen. Jullie hebben 4 beurten de tijd (ondertussen mogen jullie nog steeds meespelen).
Als de tekeningen af zijn bepaalt de begeleider hoeveel vakjes jullie vooruit mogen (van **1 tot 4**).

Jullie weigerden het bevel uit te voeren om in een mijnenveld op verkenning te gaan. De commandant sluit jullie op zonder te zeggen voor hoelang.
Sla 1 beurt over en wacht dan **tot een ander groepje passeert** vooraleer terug verder te gaan.
Als jullie laatst zijn gaan jullie 1 vakje terug.

Tijdens een gevecht in de loopgraven ontdekken jullie een geheime gang langs waar jullie kunnen ontsnappen.
Ga **met de benen gespreid** achter elkaar staan, en laat één lid van jullie groep eronderdoor kruipen.
Daarna mogen jullie **opnieuw gooien**.

Jullie zitten in een mijnenveld. Kijk goed uit waar jullie lopen!
Gooi vijf maal met de dobbelsteen. Elk **even** getal is **1 vakje vooruit**, elk **oneven** getal is **1 vakje achteruit**.
Elke keer dat een stap achteruit wordt gezet raakt iemand van jullie een voet kwijt en moet zonder schoen verder het spel uitspelen.

Jullie zijn gewond geraakt bij een vuurgevecht en voor dood achtergelaten.
Wacht **tot een andere groep passeert** om terug verder te gaan. **Als jullie laatst zijn gaan jullie 1 vakje terug.**

Jullie moeten van de commandant een mijn onschadelijk maken. Eén van twee draadjes moet worden doorgeknipt. Maar knippen jullie het foute draadje door, dan ontploft de bom.
Gooi met een dobbelsteen. Als jullie een getal **lager dan 3** gooien, dan ontploft de bom en vliegen jullie weer **terug naar 'start'**, als jullie een getal **gelijk aan of hoger dan 3** gooien mogen jullie **drie vakjes vooruit**.

Jullie zijn ontsnapt uit het leger, maar jullie kunnen nergens naartoe. Door de jarenlange oorlog zijn jullie ouders en familie gevlucht of dood. De enige plek waar jullie naartoe kunnen is een opvangtehuis voor kindsoldaten van een speciale organisatie.
Bedenk eens samen (in stilte, de andere groepjes mogen het niet horen!) welk beroep jullie zouden kunnen gaan uitoefenen. Laat één van jullie dit uitbeelden. De leden van de andere groepjes moeten het proberen raden.
Als het geraden is mogen jullie **opnieuw gooien**.

Bij controle van jullie legeruniformen waren jullie niet in orde. Jullie hemden waren fout geknoopt en ze zaten vol scheuren. Jullie veters zaten los en sommigen hadden geen helm op.

Opdracht: alle leden van jullie groepje maken hun **schoenen los**, en één van jullie zorgt ervoor dat alles weer piekfijn in orde zit.

Sla 1 beurt over.

In het leger worden jullie gedwongen om drugs te gebruiken omdat jullie regelmatig weigeren om te gehoorzamen. In zo'n roes heeft jullie groep een meisje aangevallen en seksueel misbruikt. Eenmaal terug nuchter hebben jullie hier enorm veel spijt van.

Sla 2 beurten over.

Jullie worden uit het leger bevrijd door een organisatie die kindsoldaten probeert te helpen en beschermen.

Jullie mogen **opnieuw gooien**.

Na het jarenlange verschrikkelijke leven als kindsoldaat worden jullie opgevangen door een organisatie die zich bekommert om jullie welzijn. Deze mensen zullen jullie opnieuw opvoeden, want door het vele geweld weten jullie niet goed meer hoe jullie zich moeten gedragen in een gewone samenleving.

Bedenk drie regels (zoals: zich verontschuldigen als men iemand per ongeluk pijn gedaan heeft) die voor ons vanzelfsprekend zijn, maar voor een kindsoldaat vreemd aanvoelen na een leven vol oorlog en geweld.

Als jullie slagen mogen jullie **2 vakjes vooruit**.

Op weg naar de markt worden jullie opgepakt door de militaire politie. Zij verplichten jullie om in dienst te gaan in het leger. Jullie krijgen voedsel en kleren.

Ruil binnen jullie groepje allemaal een kledingstuk met elkaar en **sla 1 beurt over**.

Een meisje van jullie groep wordt onder dwang aan een vreemde man gegeven. Zij weigert hem te gehoorzamen en wordt door hem geslagen en seksueel misbruikt.

Jullie zijn erg bezorgd over haar en besluiten haar te bevrijden en samen te vluchten. Pas na drie kilometer zijn jullie buiten bereik van het leger.

Gooi met de dobbelsteen. Als jullie een getal **hoger dan of gelijk aan 3** gooien ontsnappen jullie en mogen jullie **2 vakjes vooruit**. Anders worden jullie gepakt en moeten jullie **2 vakjes achteruit**.

Bij het kuisen van jullie geweren worden per ongeluk een paar schoten gelost.

Gelukkig raakt niemand gewond, maar om jullie beter te leren opletten gaat één van jullie nu het woord kindsoldaat van achter naar voor schrijven, zodat het correct leesbaar is.

Daarna gaan jullie **1 vakje terug**.

Jullie mogen uit het leger, maar door het jarenlange gebruik van drugs onder dwang zijn jullie verslaafd. Als jullie opnieuw gewoon willen leven moeten jullie eerst en vooral van die verslaving af. Daarvoor kunnen jullie terecht in een ziekenhuis op een afgelegen eiland.

Schrijf op een blad papier in een zin neer waarom jullie van die verslaving willen af geraken.

Indien de spelleider de zin goedkeurt mogen jullie **2 vakjes vooruit**.

Dagboekfragmenten over kindsoldaat Kaji

N.B. Kaji is een denkbeeldige kindsoldaat. Ook deze dagboekfragmenten zijn denkbeeldig. De kindsoldaten waarnaar ze verwijzen zijn dat echter allerminst!

Liefste dagboek,

Vandaag hadden we weer tekenen op school. We mochten een tekening maken over onze belevenissen in de vakantie. Kaji, een jongen uit mijn klas, maakt altijd rare tekeningen. Op zijn tekeningen staan dikke, zwarte kruisen en grote, rode vuurvlammen. Altijd weer opnieuw. Als ik hem vraag waarom hij zulke vreemde dingen tekent dan zwijgt hij of wordt hij boos. Ook de juf vindt het een beetje raar. Ik vind Kaji eigenlijk niet zo leuk. Hij snauwt vaak mensen af en vecht soms met de andere jongens. Vandaag was het weer zo ver. Wim, Karel, Stijn, Geert en Kaji waren oorlogje aan het spelen. Kaji werd woest. Hij sloeg en schopte er op los en wist niet van ophouden. De meester van de vijfde klas heeft hem moeten lostrekken van Wim. Wim had enkele zware klappen gekregen. Na school zag ik onze juf praten met zijn ouders. Ik hoorde haar vertellen over de vechtpartij. Over de rare tekeningen ook, en over zijn boosheid en zwijgzaamheid. Zijn ouders knikten. Misschien krijgt hij thuis straf. Net goed!

Liefste dagboek,

Vandaag spraken we in de klas over adoptie. Jana vertelde dat ze geadopteerd is. Ze weet niet wie haar echte ouders zijn, maar ze wil ze graag vinden en leren kennen. Kaji is ook geadopteerd: dat weet iedereen op school, want hij heeft een donkere huid en zijn ouders zijn blank. Sarah vroeg hem of hij zijn echte ouders kent, en of hij ze zou willen ontmoeten. Kaji zei niets, maar begon zachtjes te snikken. De juf legde ons uit dat Kaji's ouders gestorven zijn. Iedereen in de klas werd stil. Niemand durfde vragen hoe ze gestorven waren. Ik keek naar Kaji, en zag een vreemde blik in zijn ogen. Liefste dagboek, ik krijg het gevoel dat er iets ergs is gebeurd met Kaji...

Liefste dagboek,

Wat een dag! Het begon zo: de juf was heel stil toen we de klas binnenkwamen. 'Ik heb enkele akelige dingen te vertellen over Kaji' zei ze. De hele klas keek geschrokken op en iedereen loerde met bange blikken naar elkaar. Terwijl ik rondkeek zag ik dat Kaji nergens te bespeuren was. De juf begon te vertellen: 'Kaji komt uit een ver land, uit Sierra Leone. Zijn echte ouders en zusje zijn voor zijn ogen vermoord door rebellen toen hij zeven jaar was. Ze namen Kaji mee naar hun kamp. Daar waren ook andere kinderen die weggenomen waren van hun familie. Kaji en de anderen werden gedwongen alles te doen wat die mensen zeiden. Ze kregen een geweer in de hand geduwd en moesten meevechten als echte soldaten. Een organisatie die Peace Links heet, heeft Kaji en enkele andere jongens kunnen bevrijden. Kaji mocht terug naar school gaan, maar hij stond er helemaal alleen voor. Zijn ouders uit België waren op reis in Sierra Leone en hebben Kaji meegenomen naar hier en geadopteerd. Hier in België probeert hij een nieuw leven op te bouwen, maar zijn verleden als kindsoldaat blijft hem door het hoofd spoken. Hij is angstig en bang, en kent enkel geweld om zijn problemen te uiten. Ik vraag jullie allemaal wat aandacht te hebben daarvoor.' De juf was uitgesproken. In de klas kon je een speld horen vallen. Ik werd duizelig en het leek alsof mijn maag en keel dichtgeknepen werden. Wat een vreselijk verhaal! Wat een afschuwelijk leven! Ik voelde een heel sterk medelijden met Kaji opkomen. Opeens begreep ik alles: de rare tekeningen over de dood en vuurvlammen, de vechtpartijen,... Onmiddellijk schaamde ik me over mijn gedachte van enkele dagen geleden. Over mijn wens dat Kaji thuis straf zou krijgen. Waarschijnlijk had hij al meer dan genoeg straf en slaag gekregen!

Liefste dagboek

Vannacht heb ik slecht geslapen en nachtmerries gehad over Kaji en de rebellen die zijn familie hebben vermoord! Daarstraks ben ik na school even naar de bibliotheek geweest. Ik heb boeken opgezocht over rebellen in Sierra Leone. De boeken schreven allemaal over de rebellen van het RUF (Revolutionary United Front). Er stond ook een hoofdstuk in over kindsoldaten. In het boek stond geschreven dat deze kinderen verplicht werden mee te vechten. Alle kinderen kregen voordat ze moesten vechten steeds een bruin drankje toegediend waardoor ze zich sterker en machtiger voelden. Ze werden ook gedwongen op mensen te schieten. Wie

weigerde werd zelf vermoord! Ik voelde me opnieuw misselijk worden toen ik dit las, liefste dagboek...

Liefste dagboek,

Vandaag kon ik het niet meer uithouden! Ik zou en moest met Kaji praten over het RUF! Op de speelplaats begon ik er voorzichtig over. Hij was verbaasd dat ik het RUF kende. Ik zei dat ik zijn levensverhaal niet kon loslaten, en dat ik er in de bib over had opgezocht. Ik weet niet of het door mijn interesse kwam, of dat hij opgelucht was dat hij er over kon praten, maar Kaji vertelde hele verhalen over zijn jaren bij het RUF.

'Er was eens een jongen die trachtte te vluchten', zei hij 'maar hij werd betrapt. Een van de andere jongens werd verplicht hem dood te schieten'. Hij vertelde ook dat ze verplicht werden veel naar Rambo te kijken en dat ze zich even stoer en strijdlustig moesten gedragen.

Liefste dagboek,

Sorry dat ik al een tijdje niet meer geschreven heb. We zijn nu enkele weken verder en Kaji is een goede vriend van me geworden. Hij is veel vrolijker nu en vecht niet meer zoveel als vroeger. Ook zijn tekeningen worden steeds minder raar. Soms wordt hij nog wel eens boos, of weigert hij iets te zeggen. Maar iedereen weet nu hoe dat komt...en we brengen er begrip voor op. Vorige week gingen we zwemmen met de klas. Toen Kaji zijn t-shirt uittrok schrok ik heel erg. Op zijn borst stonden de letters R U F in zijn huid gekrast. Ik gebaarde dat ik er niet op had gelet, maar ik zag dat Kaji rood werd en niks meer zei. 'Het verleden is nog lang niet uitgewist', dacht ik bij mezelf. 'Kaji draagt er nog steeds — en letterlijk — de littekens van mee'.

Amnesty International organiseert op de derde oktober de jaarlijkse Schrijf-ze-VRIJdag.

Zet u met uw klas of school (minstens) één dag actief in voor mensenrechten! U schrijft dan met uw leerlingen brieven om uw verontwaardiging over te maken aan regeringsleiders. U kan dan ook in de klas werken rond het thema ervan aan de hand van een educatief pakket.

Amnesty International Vlaanderen
Schrijf-ze-VRIJdag
Kerkstraat 156
2060 Antwerpen
Tel.: 03/271.16.16
Fax: 03/235.78.12
www.amnesty.be
E-mail: schrijfzevrij@aivl.be

Een Amnesty-groep op uw school?

Regelmatig brieven schrijven naar autoriteiten om mensenrechtenschendingen aan te klagen, dat is de hoofdzaak. Daarnaast zijn er nog tal van andere activiteiten die je kan opzetten.

Een infomiddag over een actueel thema, een kaarten- en wenskaartenverkoop, een petitie-actie, enz... Zonder de activiteiten die uit het eigen creatieve brein ontstaan te vergeten.

Heb je zin om te starten? Vraag dan de brochure "een Amnesty International jongerengroep opstarten" aan via onderstaand adres.

Via het maandelijkse "Amnesty in Actie" en de jongerennieuwsbrief "Hé You(th)" (5 x per jaar) bezorgen we u de informatie en voorbeeldbrieven voor de schrijfacties.

VORMEN vzw is een onafhankelijke, pluralistische organisatie voor mensenrechteneducatie. Het doel is mensenrechteneducatie te bevorderen, te ondersteunen en te verzorgen, in het onderwijs en daarbuiten.

VORMEN is in 2000 opgericht met de morele steun van de mensenrechtenorganisaties die in Vlaanderen actief zijn maar werkt onafhankelijk.

Ten behoeve van het onderwijs stelt VORMEN educatief materiaal ter beschikking, verzorgt nascholing en ondersteuning en geeft een gratis e-mail magazine voor leerkrachten uit.

Meer informatie: www.vormen.org

e-mail: mensenrechteneducatie@vormen.org

Meer weten over VORMEN?

VORMEN vzw is een onafhankelijke, pluralistische organisatie voor mensenrechteneducatie. Haar doel is mensenrechteneducatie te bevorderen, te ondersteunen en te verzorgen, in het onderwijs en daarbuiten. Ze is opgericht met de morele steun van mensenrechtenorganisaties die in Vlaanderen actief zijn, maar is onafhankelijk.

Wij ondersteunen scholen die projecten opzetten in het kader van mondiale vorming of in het kader van de vakoverschrijdende eindtermen 'Opvoeden tot burgerzin'. De ondersteuning gebeurt onder de vorm van samenkomsten met de groep van leerkrachten en andere betrokkenen die binnen de school de concrete uitwerking op zich nemen.

Op vraag van scholen geven wij advies over de aanpak van de implementatie van de vakoverschrijdende eindtermen 'burgerzin'.

Naast nascholingsprogramma's die wij zelf organiseren en waarop leerkrachten van diverse scholen kunnen inschrijven (aankondiging via onze website en ons e-mail magazine mensenrechteneducatie), zijn de volgende programma's beschikbaar voor pedagogische studiedagen en andere nascholingsinitiatieven van scholen (ook maatwerk is mogelijk):

- 'Mensenrechten, wat zijn dat?'
- 'Hoe vakoverschrijdend opvoeden tot mensenrechten en burgerzin?'
- 'Werkvormen rond mensenrechten: inleiding, training'

In deze nascholingsprogramma's werken wij met kleine groepen en gebruiken actieve werkvormen.

In beperkte mate zijn wij ook beschikbaar om **workshops rond mensenrechten met leerlingen** of studenten te komen begeleiden.

Educatieve materialen

- Eerste stappen in Mensenrechteneducatie (160 pp.)
- Allemaal anders, allemaal gelijk (160 pp.)
- De 30 Artikelen (120 pp.)
- Vormingswerk voor Mensenrechten (100 pp.)
- Een Europa van Mensenrechten (24 pp. (4 in kleur) ook in het Engels beschikbaar)
- Recht door de Wereld (133 pp.)
- Kinderarbeid; willen werken maar niet mogen?
- Kom NU op voor Mensenrechten (video)

Op onze website (www.vormen.org) zijn deze educatieve materialen integraal te 'downloaden' of te bekijken. U kan ze ook bestellen (schriftelijk of per fax) aan €18 per stuk + verzendingskosten (€2 voor het eerste, €1 voor elk bijkomend pakket). Levering: binnen de 3 weken.

Een website waar je iets aan hebt

In toenemende mate zal er op onze site ook informatie over mensenrechten te vinden zijn en 'links' naar andere websites voor extra informatie. Deze informatie kan voor leerkrachten nuttig zijn als zij zich beter over een of ander mensenrechtenthema willen informeren. Leerlingen kunnen de informatie gebruiken bij het voorbereiden van spreekoefeningen en opdrachten allerhande (eindwerken, groepswerken,...).

Gratis e-mail netwerk mensenrechteneducatie

Leerkrachten en andere onderwijsbetrokkenen kunnen zich gratis abonneren op ons e-mail magazine. Intekenen kan door een mail te sturen naar abo.mre1.vormen@advalvas.be met vermelding van 'netwerk mre onderwijs'.

Ook voor ouders is 'Opvoeden tot burgerzin' een nieuw gegeven. Een vormingsavond voor ouders kan hen inzicht brengen in doelstellingen en werkwijze, en kan een hefboom zijn om hen in dit domein te betrekken. Op vraag verzorgen wij dergelijke vormingsavonden.